

резервів зростання нагромаджень, залучення додаткових інвестиційних джерел, отже слугує інформаційною й аналітичною основою для розробки та обґрунтування фінансової політики держави. Охоплюючи повний обсяг ресурсів у цілому по державі незалежно від того, в якій конкретній галузі вони утворилися та використовуються, зведений баланс фінансових ресурсів у державі відображає їх загальну характеристику за джерелами та напрямками, є самостійним документом синтетичного характеру. Це дає змогу використовувати його показники як критерії для оцінки результативності економічного розвитку країни в цілому. Варто приєднатися до думки тих фахівців, які вважають, що підсумкові показники зведеного балансу фінансових ресурсів у державі й окремих видів його доходів і витрат можуть стати інструментарієм серед арсеналу показників, що використовуються для оцінки ефективності фінансової політики держави України.

Література

1. Про Національний план дій на 2011 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: указ Президента України № 504/2011 // Офіційний вісник Президента України. — 2011.
2. Сорос Джордж. Криза глобального капіталізму: (Відкрите суспільство під загрозою) / Пер. з англ. Р. Ткачук, А. Фролкін. — К.: Основи, 1999. — с.5.
3. За матеріалами Міністерства фінансів України.

Лісовенкова І. М.,

ст. викладач,

ДВНЗ «Національний гірничий університет»

ДІАГНОСТИКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Незважаючи на позитивні зміни в розвитку економіки, за останні роки існує стійка тенденція зростання кількості неплатоспроможних і збанкрутілих підприємств практично в усіх галузях економіки країни. Це пояснюється тим, що на сучасному етапі

підприємства знаходяться під постійним впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, що призводять їх до фінансової кризи.

На вирішення відповідних проблем повинна бути націлена система заходів антикризового фінансового управління підприємствами, що дозволить передбачити та пом'якшувати кризові явища, а також управляти кризовими процесами та мінімізувати їх наслідки. Антикризове управління підприємством є невід'ємним елементом єдиної системи управління підприємством і являє собою систему заходів, спрямованих не тільки на вихід підприємства з кризи, але і на запобігання входження в таку ситуацію, що є передумовою успішного фінансового оздоровлення підприємств.

Важливим для діяльності підприємства в даному напрямі є розробка антикризових програм, що включають у себе напрями є стратегію подолання кризи на внутрішньому рівні з використанням відповідних принципів і методів антикризового управління. Для аналізу антикризового управління на підприємстві необхідним є визначення його принципів: рання діагностика кризових явищ і фінансової діяльності підприємства, тобто оцінка фінансовими менеджерами на основі звітності можливість настання неплатоспроможності чи банкрутства підприємства.

На даному етапі необхідною умовою інтеграції України до світового економічного простору є приведення нормативів коефіцієнтів, на основі яких проводиться аналіз і діагностика фінансового стану підприємства, у відповідність до міжнародних нормативних значень.

В оцінці фінансово-господарського стану підприємства мають потребу усі учасники виробничо-господарського процесу. Для кредиторів та інвесторів інтерес становить оцінка можливості повернення виданих суб'єкту господарювання кредитних ресурсів, економічна привабливість інвестиційних проектів. Акціонерам важливо знати ступінь економічного ризику, можливості втрати капіталу, рівень віддачі вкладених коштів. Для керівника підприємства необхідна оцінка ефективності використання фінансових, матеріальних, трудових ресурсів задля прийняття раціональних і виважених управлінських рішень, що будуть сприяти підвищенню конкурентоздатності підприємства в умовах мінливої кон'юнктури ринку і умов господарювання. Для постачальників предметом інтересу виступає рівень платоспроможності підприємства. Адже можливість вчасно розраховуватися з контрагентами за надані послуги, виконані роботи, матеріальні ресурси тощо є невід'ємною скла-

довою злагодженого механізму ефективної роботи суб'єкта господарювання.

Тож, виходячи з наведених аргументів, можна констатувати той факт, що результативність діяльності суб'єкта господарювання в умовах сьогодення значною мірою залежить від організації ефективної системи діагностики та аналізу фінансово-господарської діяльності.

Суттєвою проблемою сучасної діагностики стану фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання є відсутність єдиної змістовної методики, яка б враховувала специфіку конкретної галузі та умови функціонування підприємства. Візьмемо для прикладу підходи аналізу платоспроможності підприємства. Під платоспроможністю розуміють наявність у підприємства коштів для погашення йому встановлений термін і в повному обсязі своїх боргових зобов'язань, які виплавають із кредитних та інших операцій грошового характеру, тобто це здатність підприємства виконувати свої зобов'язання. Це зовнішня оцінка його фінансової стійкості, обумовлена рівнем забезпечення оборотних активів довгостроковими джерелами [1].

Нами було проаналізовано нормативні значення показників платоспроможності згідно чинного законодавства і було виявлено, що вони дещо відрізняються від нормативів міжнародної практики. Наприклад, коефіцієнт фінансування, який розраховується як співвідношення залучених та власних засобів в Україні має становити не більше 1. Оптимальне ж значення даного показника, згідно міжнародної практики, становить 0,5. Вважається, що якщо значення коефіцієнта перевищить 1, то фінансова автономія і стійкість суб'єкта господарювання досягає критичної точки, проте усе залежить від характеру діяльності і специфіки галузі конкретного підприємства.

Що стосується коефіцієнта автономії, в зарубіжній практиці існують різні точки зору відносного граничного значення даного показника, проте найбільш розповсюджена думка, що він має становити 0,6. В підприємство з низькою питомою вагою позикового капіталу вкладають кошти інвестори, надають вигідні умови кредитування. Проте нормативної питомої ваги для власного капіталу, яка була б уніфікованою для усіх галузей, підприємств, країн, не можна визначити. В Японії, наприклад, питома вага власного капіталу в середньому на 50 % нижче, ніж у США, де питома вага позикового капіталу близько 80 %. Причина цієї різниці у джерелах позикового капіталу. В Японії це банківський капітал, у США — кошти населення. Висока питома вага позико-

вого капіталу японської фірми свідчить про довіру банків, а отже про її надійність. Для населення, навпаки, зниження питомої ваги власного капіталу — фактор ризику. В Україні коефіцієнт автономії згідно чинного законодавства становить 0,5.

Таблиця 1

ПОКАЗНИКИ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ НІМЕЧЧИНИ

№ з/п	Галузь	Коефіцієнт заборгованості	Коефіцієнт автономії
1	Хімічна промисловість	1,6	0,38
2	Машинобудування	4,0	0,20
3	Електротехніка	3,0	0,24
4	Будівництво	16,2	0,06
5	Харчова промисловість	4,2	0,21
6	Текстильна промисловість	3,4	0,21
8	Торгівля (велика)	6,2	0,15
	В середньому по галузях	4,6	0,18

Значну питому вагу в структурі капіталу німецьких підприємств займають позикові кошти. Така ситуація обумовлена високим рівнем забезпечення наступних витрат і платежів, які є внутрішнім джерелом формування залученого капіталу, сприятливою податковою політикою щодо використання банківських кредитів, а також високим ступенем довіри між кредиторами і позичальниками [2].

Підводячи підсумки, зазначимо, що вивчення опублікованих робіт і практика вітчизняної господарської діяльності свідчать про відсутність достатнього висвітлення принципово важливих питань, пов'язаних із системною й комплексною оцінкою фінансової діяльності підприємств. Саме тому подальше дослідження проблематики даного питання є надзвичайно пріоритетним і актуальним завданням, виходячи з умов і потреб сьогодення.

Література

1. Андрушак Є.М. Діагностика банкрутства українських підприємств // Фінанси України. — 2007. — № 2. — С. 46—49.
2. Склабінська А.І., Магдійчук П.О. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності підприємств: вітчизняна та зарубіжна практика. [Електронний ресурс]. — Режим доступу :www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2009.../056-058.pdf — Загол. з екрану.